Richter, 063-000G. Genk (Scholen van Morgen)

Programma van Maatregelen

Auteur:
J. Van Bavel (bureauonderzoek, projectleidster)
F. Stevens (aardkundige)
Y. Raczynski-Henk (aardkundige)

Autorisatie:
X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in november 2018 nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Richter in Genk (afb. 1 en 2). De nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek (prospectie zonder ingreep in de bodem) en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen herinrichting van een school.

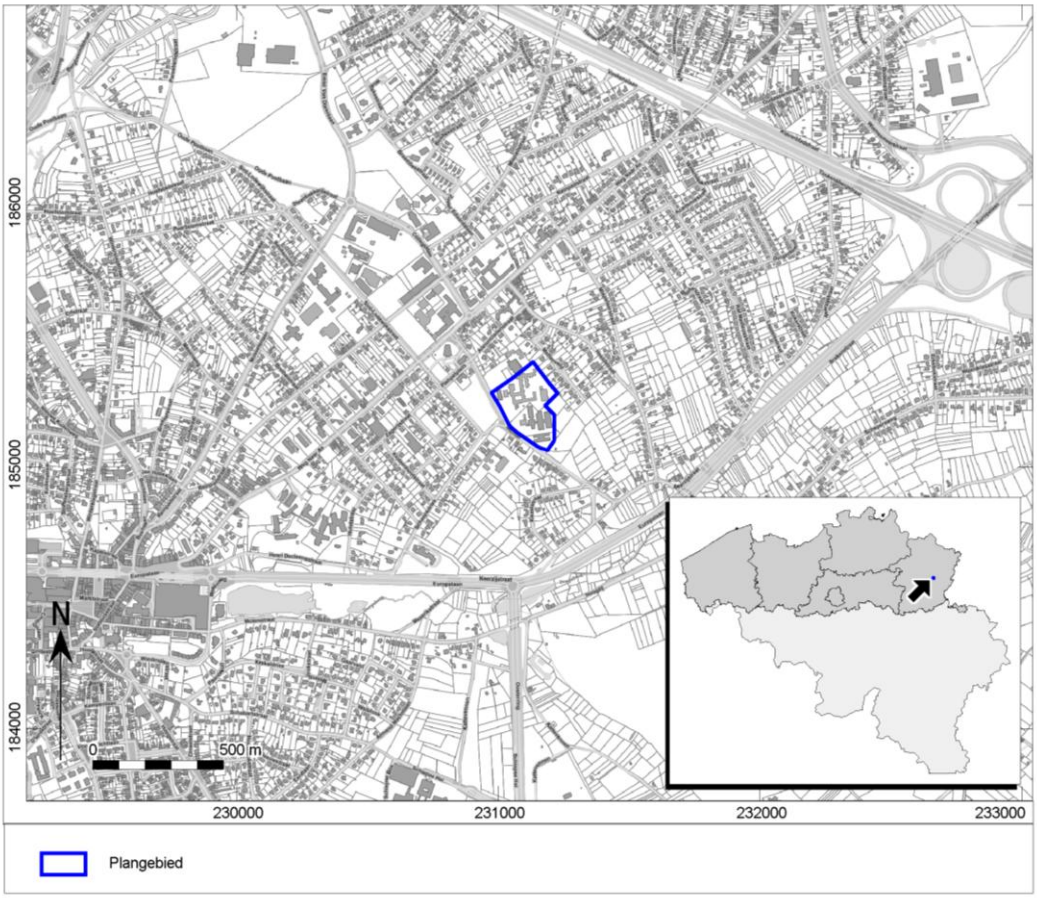

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

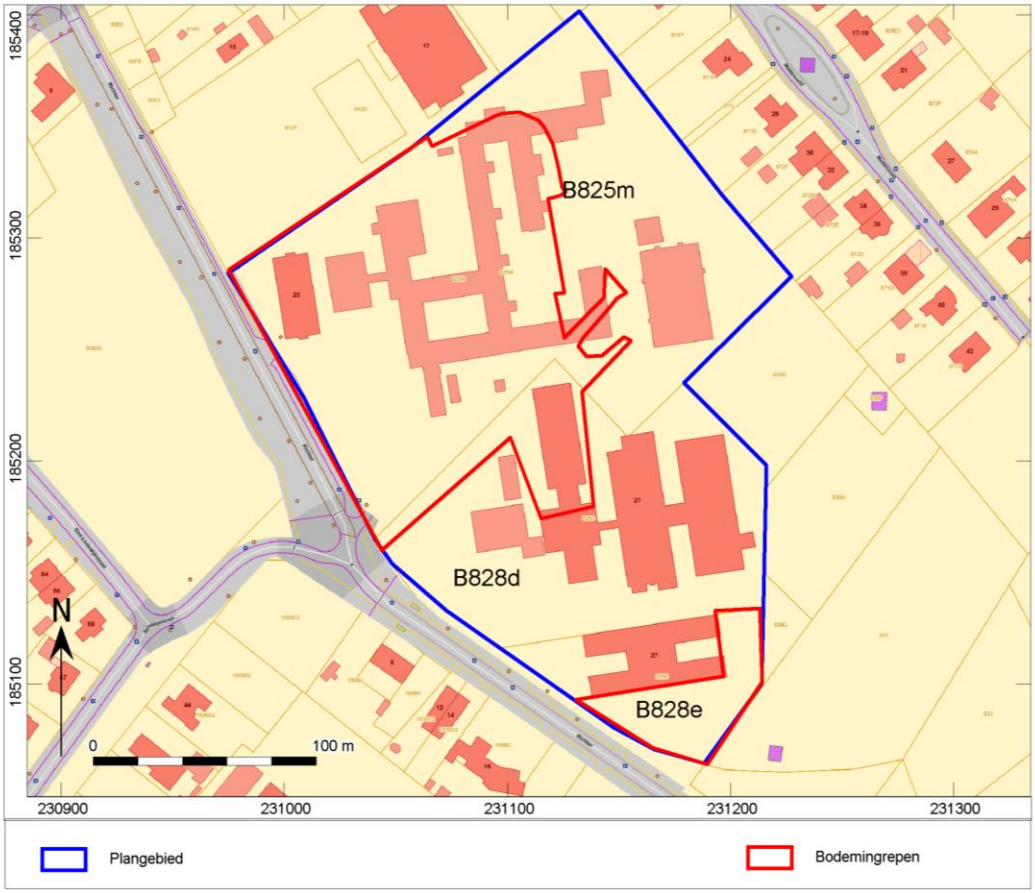

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

De nota volgt op een reeds bekrachtigde archeologienota, uitgevoerd door J. Van Bavel, N. Dolman en N. Dolman in mei en juli 2018. [1]

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Uit het bureauonderzoek is afgeleid dat op basis van de ontstaansgeschiedenis van het dekzand in potentie archeologische resten aanwezig kunnen zijn uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum. In de nabijheid, op circa 750 ten zuidoosten van het plangebied, weliswaar op een grens tussen hoger en lager gelegen gebied, zijn er archeologische resten uit het Mesolithicum terug gevonden (CAI-melding 700177). Binnen de gradiëntzone van 250 m is er tegenwoordig geen waterloop meer aanwezig, maar op het DTM is er ten zuiden van het plangebied een (erosie)insnijding gesitueerd, waar mogelijk (periodiek) een beekloop of afwatering heeft gelopen. Dat maakt de kans op archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum zeer plausibel. De reeds bestaande bebouwing en verharding kan mogelijk de aanwezige vuursteensites reeds verstoord hebben, maar in de rest van het plangebied moet er rekening gehouden worden met een gemiddelde tot hoge verwachting op archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum.

[1] Van Bavel, J., N. Dolman en X. Alma. 2018.

Eventuele archeologische resten uit het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen komen voor in de vorm van een sporenniveau dat net onder de bouwvoor te vinden is. Momenteel is de exacte diepte van de bouwvoor niet geweten. De historische kaarten geven weer dat het plangebied in ieder geval vanaf de 18de eeuw in gebruik is geweest als heide. Dat sluit niet uit dat er eerder cultivering heeft plaatsgevonden in de vorm van akkers of bosbouw. Het ontstaan van heide kan daarvan het resultaat zijn. Daarnaast is de landschappelijke ligging, namelijk hoog en droog, aantrekkelijk voor bewoning vanaf het Neolithicum. Ook hier kan de bestaande bebouwing voor verstoring hebben gezorgd, maar ter hoogte van de verharding en de groenzones is er zeker een hoge verwachting op archeologische sporen en/of vondsten vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen.

Afgeleid uit het CAI zijn er reeds enkele meldingen aanwezig die betrekking hebben op vondsten uit het Neolithicum, Midden-Romeinse periode, Post-Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

Uit de historische kaarten is afgeleid dat het plangebied onbebouwd is gebleven tot circa 1970 waarna het schoolgebouw opgericht zal worden. Eventuele archeologische resten uit de Nieuwe Tijd zullen niet aanwezig zijn.

Er kan geconcludeerd worden dat op basis van bovenstaand bureauonderzoek er voor het plangebied een archeologische verwachting gesteld kan worden voor archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Middeleeuwen. Waar reeds bebouwing en verharding aanwezig is, is de kans op Laat-Paleolithische en Mesolithische resten geringer. De bebouwing kan ook mogelijk resten vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen verstoord hebben.

Tevens bestaat echter de verwachting dat er over het gehele terrein verstoringen hebben plaatsgevonden door de bommen die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn gegooid.

In deze fase van het vooronderzoek is het aangewezen om een vervolgonderzoek te adviseren, en wel in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek. Zo'n onderzoek kan beter vaststellen waar zich de huidige verstoring situeert en wat voor impact dit heeft op de mogelijke aanwezige archeologische vondsten en/of sporen. Daarnaast kan er een verwachting voor archeologische vondsten en/of sporen opgesteld worden, zoals het bevestigen of uitsluiten van vuursteensites, waarna een gepast vervolgonderzoek kan opgesteld worden.

Met andere woorden: het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert op basis van bovenstaand onderzoek dat het plangebied nog niet voldoende is onderzocht en dat er een nader archeologisch onderzoek moet volgen in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Op basis het uitgevoerde veldwerk kan er geconcludeerd worden dat minstens de top van de natuurlijke ondergrond (een droge tot matig natte zandbodem) in het plangebied verstoord is geraakt tijdens de Tweede Wereldoorlog. Er zijn bommen op de toen aanwezige huizen gegooid. Het plangebied is hierna hersteld door het aanbrengen van grind. Bij geen van de veertien geplaatste boringen is het gelukt om door dit aanwezige grindpakket te boren. In boring 14 is op een diepte van 50 cm beneden maaiveld natuurlijk sediment aangetroffen dat echter dermate doorspekt met grind was dat hier niet doorheen geboord kon worden. De kleur van het sediment doet vermoeden dat het hier om een C-horizont gaat.

Eén van de medewerkers van de school, de materiaalman, wist te melden dat voordat het schoolgebouw geplaatst in de jaren 70 het terrein gedurende een geruime periode gebruikt is geweest als grond- en grinddepot. Dit bleek niet uit het bureauonderzoek en er is vooralsnog geen archiefinformatie hierover bekend.

Op basis van deze gegevens kan gesteld worden dat het plangebied dermate verstoord is geraakt dat er geen verwachting meer is voor archeologische resten. Er dient derhalve geen vervolgonderzoek mee uitgevoerd te worden.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.